

DELO

TRST 18. marca 1994 - Leto XLVI. - Štev. 2 - Petnajstidnevnik - Quindicinale - Abb. postale - Gruppo II-B/70% - 700 lir

Direktor ALBIN Škerk - Ureja uredniški odbor - Odgovarja FERDI ZIDAR - Uredništvo in uprava: Trst, Ulica S. Spiridione 7 - Telefon (040) 366833
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi 2, tel. (0481) 84436 - Poštni tekoči račun 14454342 - Letna naročnina 12.000 lir - Tisk in fotostavek GRAPHART - tel. (040) 772151

Kako bomo volili

Do druge polovice junija nas čakajo, vsaj v naših krajih, tri volitve in en referendum. Ne da bi se tokrat lotili vsega, naj povemo, da bodo volitve potekale vsaka po drugačnem zakonu, zato se kaže pripraviti na res veliko zmedo. Tokrat se omejimo, da bi zmedo kolikor mogoče zmanjšali, na volilni postopek za marčevske politične volitve. Po pokrajinskih, občinskih in evropskih kdaj drugič.

Izvoliti moramo torej nov senat in novo zbornico. Vsakega seveda po drugem zakonu.

Senatorje bomo izbrali po večinskem sistemu. V vsakem okrožju bo izvoljen tisti, ki bo izmed vseh kandidatov zbral največ glasov. Zadoštuje en glas razlike. V tem primeru lahko pričakujemo en sam zaplet, to je veliko število prizivov zaradi nepravilnosti pri preštevanju. Za senat nastopajo koalicije, saj se vsem splača zbrati okrog enega imena čim več strank in gibanj. Tako je v Trstu ponovno uspelo, da sta Magrisa podprli skupno napredna in sredinska koalicija, kar mu daje precejšnje možnosti za uspeh, približno kot jih je imel Illy. V nekoliko težjem položaju je Bratina na Goriškem, ki uživa le podporo levice.

Mnogo bolj zapleten je zakon za poslansko zbornico. Dve tretjini poslancev bomo izvolili po večinskem sistemu. Za te velja isto, kar smo povedali za senat. Tudi tu nastopajo koalicije. Povsem drugače pa je za tretji del poslancev. Ti bodo namreč izvoljeni po proporcionalnem sistemu na deželni ravni. Vsaka stranka bo izvolila toliko poslancev, kolikor bo zbrala glasov. Torej malo. Bitka bo, katera stranka bo izbrala v primerjavi z drugimi več glasov in bo torej pridobila poslanca. Kot že povedano torej v tem delu volitev ne nastopajo koalicije, temveč posamezne stranke. Zakaj, če bi se splašalo tudi to združevanje in torej možnost večjega števila glasov? V tem grmu tiči peklenski zajec. Zakon namreč predvideva, da bodo stranke prejele državni prispevek za stroške volilne kampanje na osnovi odstotka, ki ga bodo prejele v proporcionalnem delu volitev. Denar torej, oče vseh grehov. In tudi najmanjše stranke se prerivajo, se na vse kriplje trudijo, da bi zbrale 2 tisoč podpisov in se predstavile na proporcionalnem delu volitev. Nobena ne dvomi, da bo na vsedržavni ravni prišla do kvoruma 4 odstotkov, ki je potreben za vstop v parlament. Tako bomo na drugi volilnici za poslansko zbornico (imeli bomo namreč eno za senat in dve za zbornico) ponovno našli vse stare, nove, izmišljene, fantastične simbole nemogočnih strank. Volilci DSL naj poiščejo hrast, naše staro drevo z globokimi koreninami!

T.Č.

Odločno proti desnici

Za Bratino in Kneippa

V nedeljo, 27. in v ponedeljek, 28. marca pomembne volitve za Slovence

PROGRESSISTI

V drugem senatskem okrožju, ki gre od Repentabra tja do Režije, bo na napredni listi kandidiral tov. Darko Bratina, ki je bil član senata v zadnji mandatni dobi in je veliko pripomogel, da se je marsikaj premaknilo glede zaščitnega zakona in glede drugih pomembnih posegov glede slovenske manjšine.

Darko Bratina poziva volilce k pozornosti. Treba bo namreč dobro paziti, da z razpršitvijo glasov ali iluzornim gledanjem v obljube nekaterih nasmejanih obrazov, ne bi prispevali k novemu fašizmu, ki se ne pokaže samo v tradicionalni obleki MSI. Nov pristop fašizma je menda še bolj nevaren, ko izhaja iz nasmeška in fine obleke Silvia Berlusconi.

Ker so volitve izredne politične važnosti je politična propaganda nekaterih zelo dvoumna in zapeljiva, kako bi lahko predstavili volilec napredni pol?

Razlika med Naprednim gibanjem in desnico je v predstavi Italije. Napredne sile mislijo, da je treba rešiti državo z modernim pristopom, ki mora zagotoviti ravnotežja in v tem smislu bodo uporabljale ves moderen instrumentarij s katerim lahko razpolagajo. Desnica pa predstavlja državo in njene probleme kot artikel, ki se ga lahko tudi razprodaja. Ni vredna zaupanja, ker ne misli reševati problemov ljudi in bo verjetno položaj še bolj zaostila.

Nadaljevanje na str. 2

Pogovora sva se lotila v obliki klasičnega intervjuja z vnaprej pripravljenimi bolj ali manj rutinskimi vprašanji, na katera lahko že vnaprej pričakujemo določene prav tako rutinske odgovore o volilni kampaniji, političnih programih, načrtih v primeru izvolitve ipd., ki naj pač zadostijo običajnim predvolilnim potrebam. Toda v teku razgovora z Renatom Kneippom, kandidatom naprednega, levega zavezništva za poslansko mesto v drugem tržaškem okrožju, sem odkrival, da kandidata, ki je sicer stopil v volilno areno povsem nepričakovano in v splošno presenečenje, dejansko premalo poznam, da bi gola sosledica rutinskih vprašanj in odgovorov lahko dala popolnejšo sliko politika in človeka, za katerega naj bi se konec marca izrekli na voliščih.

Kdo je Renato Kneipp? Doslej je bil poz-

nan le v sindikalnih krogih. V vrtnec političnega dogajanja ga je bolj kot lastno hotenje potegnili usoda. Novi volilni sistem je namreč popolnoma zrevolucioniral vso dosedanje prakso določevanja kandidatov. Z novimi (in prav gotovo še skrajno pomanjkljivimi) pravili se izkazuje, da kandidat ni več odraz hotenj neke stranke, temveč izraz nekega širšega idejnega toka, pa čeprav pripada neki stranki. Res je, da so današnje kandidature proizvodi nelahkih in zapletenih kompromisov, prav zato pa lahko imajo veliko večjo vrednost, ker so navsezadnje sprejemljive za večino in odgovarjajo najširšemu spektru pričakovanj. Takšen vtis sem imel ob izbiri Kneippa in pogovor z njim je ta vtis potrdil. Kneipp je bil doslej v politiki le eden iz množice. Pripada sicer

Nadaljevanje na str. 2

Glasovnica za senat

za Benečijo, Gorico, Devin-Nabrežino, Zgonik in Repentabor

Ettore ROMOLI

Stelio NARDINI

Darko BRATINA

Sergio COSMA

Glasovnica za poslansko zbornico v okrožju TRST 2

RENATO KNEIPP

MARUCCI VASCONI

SILVANO MAGNELLI

PAOLA SAIN

SERGIO GIACOMELLI

ALESSANDRO CORBATO

Nadaljevanja s 1. strani

Darko Bratina

Kaj misliš o teh volitvah in o možnostih, ki jih daje levici večji sistem?

Prvič je pred nami ta nov volilni preizkus s tem sistemom. Mislim, da je vsem jasno, da ta sistem ne dopušča poraza. To bo tudi za Slovence velika preizkušnja, ker so tudi možnosti za izvolitev slovenskih predstavnikov drugačne.

Volilna okrožja so popolnoma na novo zarisana. Koliko lahko vpliva v tem kontekstu slovenski glas?

Slovenca v vrstah naprednih sil se predstavita v okrožjih Trst 2 in okrožje za senat 2, ki zajema večji del teritorija na katerem živijo Slovenci v Italiji. Kljub vsemu bo izvolitev odvisna od slovenskega glasu, če bosta slovenska kandidata prodrli v obeh okrožjih. Računi dokazujejo namreč, da slovenski glas vpliva v višini 15% v enem in drugem okrožju, kar je lahko odločilnega pomena.

Prava novost je senatno okrožje, ki objema tudi Benečijo in Rezijo.

Po 100 letih smo tudi formalno Slovenci v eni sami, čeprav le volilni enoti.

Najvažnejše je, da s tem, da sta bila vključena tudi Benečija in Rezija, kakor sem sam predlagal, v volilno senatno okrožje, je v prvi vrsti politično priznanje, da tam živijo Slovenci. Prvič tudi Benečani prispevajo k temu, da izvolijo predstavnika, ki bo tudi njihov in ne samo izraz Furlanov ali večinskega naroda. Prednost senatorskega okrožja je tudi v tem, da deluje za Slovence kot povezovalno okrožje med Trstom, Gorico in Benečijo-Rezijo. Po prvih stikih, ki sem jih imel, je to novost Benečija pozitivno sprejela. Pozitivni odzivi so prišli tudi s strani italijanskih levčarjev, kar je zelo spodbudno. Zgodovinske vezi, predvsem slovenskega prebivalstva iz Benečije so v veliki meri vezani na Goriško, saj so se Benečani v glavnem šolali na Goriškem. Tudi zgodovinske in verske povezave silijo v to smer in je tako povezovanje občuteno tudi v italijanskem okolju.

Je to okrožje lahko jez proti premoči Lige v Benečiji, ki črpa glasove tudi med Slovenci?

To okrožje sili kandidate, ki bodo tekmovali, da si zagotovijo glasove za izvolitev pod pogojem, da nudijo smernice za sožitje. Ne smemo pozabiti, da je to območje na katerem živijo Slovenci, Furlani in Italijani in območje, ki ima največji obseg ob meji, menim, da so tudi za bodoče visoke možnosti za kandidate, ki gojijo politiko spoštovanja in sožitja.

To okrožje je lahko tudi osnova za pokrajinsko teritorialno reorganizacijo.

cijo v FJK. To daje razmišljati tudi, ker je pet senatnih okrožij in se tudi na tej podlagi lahko preuredi ozemlje naše dežele na pet pokrajin. Tolmec bi namreč moral postati opolnomočeni center Karnije. To bo seveda zapletena pot. Čas pa je, da se o tem začenja jasno razmišljati.

Pogovoriva se sedaj o zakonskem osnutku zaščite slovenske manjšine, ki si ga uspel dati v podpis širšim političnim predstavnikom v senatu, kako se bo ta zahteva razvijala, po marčnih volitvah?

Vse je seveda odvisno od izida volitev. V primeru, da bi napredni pol zmagal in bi dosegel vladne dolžnosti, se odpirajo realne možnosti, da bi zaključili to dolgo pot do pravne zaščite. Osnutek, ki sem ga predstavil je skupno delo vseh slovenskih komponent in ima precedens, da je bil vložen s podpisom vseh strank razen MSI. To bo nov parlament moral vsekakor upoštevati.

Kaj pa Paladinov osnutek?

Njegov osnutek bo po vsej verjetnosti spremenjen, ker ga je Paladin poslal na teren za preverjanje, za dodatne opombe, ugovore itd. Ni pa nič drugega kot fotokopija Maccanicovega osnutka, zato ni nič novega. Paladin obljublja tudi belo knjigo v zvezi s pripombami in ugovori. Bomo videli.

V sklepu intervjuja dodajamo tudi, da ni več časa za pomisleke. Slovenski glas mora podpreti slovenska kandidata naprednega pola Bratino in Kneippa.

(M.J)

Renato Kneipp

Stranki komunistične prenovе, katere ideje so najbližje njegovi predstavi družbe, vendar v njej ni zavzemal tako vidnega mesta, da bi ga z njo lahko v celoti identificirali. Prav tako pripada slovenski narodnostni skupnosti, v kateri tudi ni odigral nikoli neke vidnejše, izpostavljajoče vodenje vloge. V zameno pa si je na sindikalnem področju ustvaril ugled človeka, ki se je pošteno in dosledno zavzemal za pravice delovnega človeka ter za pravičnejše družbene pogoje.

"Sam sem bil najbolj presenečen nad kandidaturom, nam je dejal s tonom, kot bi še zmeraj ne mogel verjeti dejstvu. V začetku so krožila povsem druga in zaslужnejša imena. Sam sem se s politiko ukvarjal bolj po sindikalni poti in še zdaleč si nisem mogel predstavljati, da bi lahko prišel v krog izbranih. Za pogajalno mizo se je medtem dogajalo vsemogoče in na koncu se je po dolgem križanju vetov začela uveljavljati misel, da bi v igro lahko posegel predstavnik delavskega sveta, kar je večina sprejela in tako se je oblikovalo moje ime." "Marsikdo verjetno ni bil zadovoljen s to "skrajno" izbiro", smo pripomnili.

"Za nekatere je dejansko težko prebavljivo, da je bil izbran človek iz vrst SKP. Nekatere je spet motilo, da sem pripadnik slovenske manjšine. Vendar bi bilo treba gledati na izredno pomembnost bližnjih političnih volitev odložiti pomisleke in predodke, ki ne vodijo nikamor in s katerimi ne bomo veliko dosegli. Glavni imperativ mora biti danes premagati desnico. Te volitve so izrednega pomena. Od njihovega izida bo v veliki meri odvisno, v kakšno smer bo zajadrala Italija in v kakšno bodočnost bodo lahko upale množice italijanskih in v našem primeru tudi slovenskih delovnih ljudi, upokojencev, brezposelnih itd."

Kneipp si ne prikriva razlik, ki marsikdaj hromijo progresistični tabor, vendar pripominja, da so kljub nekaterim različnim stališčem o raznih vprašanih temeljni cilji vendarle isti. Zavzemanje za mir in sožitje, odprava brezposelnosti, skrb za emarginirane sloje, zagotovitev osnovnih socialnih struktur, solidarnost ipd. so vrednote, ki povezujejo napredni tabor v trdno celoto in mu narekujejo skupen jezik.

Te vrednote nosi Renato Kneipp globoko v sebi že iz detinstva. Sam pravi, da je bila njegova prva politična šola družina. Izhaja namreč iz delavske in narodnostno mešane družine, ki je bila od vedno z dušo in telesom vprežena v politično, sindikalno, družbeno in kulturno življenje zlasti škedenjskega, a tudi širšega zaledja. Družinska vzgoja je odločilno vplivala na njegove politične, sindikalne in sploh življenjske izbire. Prvi koraki so bili pri pionirjih, nato so prišle izkušnje taboriškega življenja, nato vpis in delovanje v ZKMI, pri 18. letih, po dovršitvi tehničnega zavoda Galvani in prvi zaposlitvi v gradbenem sektorju, pa včlanjenje v sindikat CGIL, kjer je zadnjih šest let tajnik gradbincev. Ta potreba po vsestranski angažiranosti je torej ostala trdno zakoreninjena tudi danes, po 34 letih v današnjem kandidatu za rimski parlament.

Ko govori o družinski vzgoji, ki je vplivala na njegove izbire, pa posebej podčrta, da ni šlo nikoli za vsiljeno vzgojo. "Mati, ki je bila in je še vedno vse-

stransko aktivna v škedenjskem javnem življenju, mi ni nikoli vsiljevala nobene izbire. Nakazovala je možnosti in vlivala navdušenje ter pri tem ponavljala - ko boš polnoleten, boš lahko izbral tudi duhovniški poklic, če te bodo življenjska spoznanja vodila do tega. Takšno nevsiljeno vzgojo skušam tudi sam posredovati svoji hčerki."

Kaj pa narodna zavest? Več zaslug kot mati Slovenka ima zanjo oče delavec, ki je komajda obvladal par slovenskih besed, ki pa je v letih, ko je večina mešanih družin utonila v italijanskem morju, razumel pomen poznavanja in obvladanja obeh jezikov in kultur in sina zato spodbujal v tem pravem internacionalističnem duhu.

Tisto kar danes še posebno imponira pri Renatu Kneippu, so njegova vsestranska zanimanja. Govorili smo o njegovi navzven komaj vidni in v naravno skromnost zaviti, a zato nič manj pomembni angažiranosti v politiki ter poklicno v sindikatu. Renato pa se od vedno s srcem, navdušenjem ter zavestjo, da izpolnjuje tudi z dobrimi dejanji pomembno družbeno poslanstvo, udejstvuje na kulturnem in športnem področju. Bil je še kot otrok aktiven v društvu rodnega Škedenja. Ko se je preselil v Križ, se je takoj vključil v tamkajšnje kulturno društvo in ko se je poročil na Opčine, je takoj pristopil k pevskemu zboru Tabor. "Potom pesmi spoznaš bolje svet, ljudi, narode," pravi. Prav tako dolg ali še daljši je seznam njegovih udejstvanj v športu, s katerim se neprekinjeno ukvarja 24 let. Njegova prva in največja športna ljubezen je bila košarka. Začel je pri Boru, nato pri Kontovelu, potem je ustanovil ekipo na Proseku in se kot veteran priključil še Bregu.

Kandidatura za parlament bo oz. je že marsikaj spremenila v njegovem življenju. Če bo izvoljen, kot iskreno upamo in želimo, bodo življenjske spremembe občutnejše. Začenši v družini, za katero je kandidiranje po eni strani pomembna uveljavitev, po drugi pa tudi neizbežna obremenitev. "Marsikaj se je že spremenilo tudi v mojem gledanju, ker se moram soočiti s problemi, ki sem jih doslej le marginalno sprejemal. Poglobiti se je treba v kompleksno stvarnost in gledati širše na interese države in njene posamezne probleme. Biti moram tudi stalno in bolj informativno o vsem, kar se dogaja in vse to zahteva tudi veliko časa. Izkušnje iz mojega vsakdanjega sindikalnega stika z delavsko stvarnostjo, s problemi brezposelnih, emarginiranih so izredna politična in življenjska šola in prav gotovo dragocen pripomoček pri mojih sedanjih zadolžitvah, vendar je ob tem še cela vrsta stvari, ki jih je treba poglobiti."

Nenazadnje na manjšinskem področju. Enotno nastopanje pri terjanju manjšinskih pravic, je po Kneippovem mnenju neobhodna potreba. Pri tem je bistvenega pomena, da znamo premoščati ideološke pregrade in uveljavljati to, kar nas združuje, ne pa izkazovati tisto, kar nas na narodnostnem področju ločuje. Med problemi na manjšinskem področju je za Kneippa eden najpomembnejših šolstvo, v katero je treba vložiti veliko več naporov kot doslej, kar velja tudi v širšem smislu za italijanski vzgojnoizobraževalni sistem. Podobno velja za sredstva množičnega obveščanja. Kot manjšina še vedno čakamo na televizijske programe v slovenščini, kar je nezaslišano. Po drugi strani pa se bo treba na vsedržavni ravni resno spoprijeti z nevarnimi težnjami po monopolizaciji informativnih sistemov, kot prča Berlusconijev prodor na politično sceno.

To je le nekaj drobcev pogovora s slovenskim kandidatom naprednega tabora Kneippom. Iz njegovih besed pa je vsekakor kot ena glavnih značilnosti sevala neka iskrena in poštena želja, da bi s svojimi idejami in delom prispeval čimveč za ožjo in širšo skupnost ter neka srčna kultura, ki je v sodobnem človeku vedno bolj redka lastnost.

D.K.

DSL predstavlja svoj vladni program

Nobenega čudeža, nobene avanture

Volilna kampanja, ki ji že mesece sledimo po televizijskih ekranih, se letos kaže v čisto novih tonih. Ni več pomirjujočih govorov nekdanih veljakov, ki so zagotavljali, da Italija trdno stoji med najrazvitejšimi državami sveta in so jo istočasno utapljali v dolgovi. Nadomestili so jih novi veljaki, ki uporabljajo morda še nevarnejša sredstva prepričevanja. Koliko volivcev bo verjelo Berlusconiju, da je sposoben rešiti vse probleme državljanov, da bo v nekaj mesecih odpravil brezposelnost, znižal davke, zagotovil novi gospodarski čudež? Kdor verjame v čudeže, se pusti prepričati tudi, da se lahko ponavljajo. Bo volilni osel šel ponovno na led?

DSL meni, da smo italijanski volilci dovolj zreli in je preko 200 strokovnjakov naročila sestavo realističnega, podrobnega vladnega programa. Gre pa zato izredno dolg, zapleten in težko razumljiv dokument, ki ga volilci gotovo ne bodo prebrali preden bodo izbirali. In ko bi ga tudi prebrali, bi nedvomno našli mnogo bolečih točk. Program DSL namreč ne skriva, da sta italijanska država in gospodarstvo v zelo, zelo kritičnem položaju, zato ne obljublja, da bomo dan po volitvah vsi naenkrat bogati. Nasprotno. Obenem program potrjuje, da je edini danes veljavni gospodarski sistem tržni in kapitalistični, zato se ne zateka v sanje o nekem novem gospodarskem redu. Vse, kar bo lahko naredila napredna vlada, je, da bo skušala italijanski kapitalizem urediti z zakoni, ki naj postavijo na prvo me-

sto vseh prizadevanj delo, ne pa goli profit, kot želijo zagovorniki liberalističnih načrtov, ali po domače povedano Berlusconi in njegovi.

DSL se odreka geslom, ki jih je včasih zagovarjala, a so se izkazala kot nerealna. Davek na bogastvo, obdavčenje državnih obveznic (BOT in podobno), ohranitev državnih ali poldržavnih podjetij tudi če proizvajajo le dolgeve bi državo pahnili v dokončni propad, v položaj, v kakršnem so južnoameriške države. Zato vsebuje program DSL načrt za privatizacijo državnih podjetij, toda po načelih takimenovanih "public companies", kjer je število delničarjev najširše. Mnogi delavci in upokojenci, ki danes vlagajo svoje prihranke v BOT, bi tako lahko postali delničarji, istočasno bi od prihrankov lahko imeli večje dohodke in bi tudi sami prispevali k ustvarjanju novih delovnih mest. V treh letih je v Italiji mogoče zbrati dodatnih sredstev za nova delovna mesta za sto tisoč milijard lir, ocenjujejo strokovnjaki. Pravice do dela ne more zagotavljati neposredno država, to je vloga podjetij, katerim pa mora država ustvariti ugodne pogoje dela. To se da doseči z zakoni, ki naj zagotovijo svobodo konkurence (in tega se naš televizijski veljak najbolj boji), enak dostop do trga dela (tudi javnega - brez podkupnin), zmanjšanje proizvodnih stroškov, da bodo lahko uspešno nastopala na mednarodnih trgih. Važno vlogo bo imela davčna politika. Absurdno je obljubljeni znižanje davkov za vse. Davke

bo država lahko znižala, ko bo sposobna doseči vse tiste, ki jih ne plačujejo. Vladni program DSL pa v davčni politiki predvideva velike novosti, od samostojnih deželnih in občinskih davkov, s katerimi bodo krajevne uprave lahko zagotavljale občanom osnovne usluge, do odprave posameznih davkov, kot so Ilor, Iciap in davek na zdravje, ki povzročajo med prizadetimi upravičene proteste.

Program je DSL predstavila 15. februarja. Naslednji dan so vse prve strani dnevnikov prinašale vest o vpletenosti D'Alme v sodne preiskave. Slučaj? Dan kasneje je Craxi zbral pogum in prijavil voditelje DSL še rimskim sodnikom, z istimi obtožbami, ki so jih že zavrnili milanski. Drugi slučaj? Dejstvo je, da je vladni program DSL zatonil v pozabo v nekaj urah. Ne izplača se, da bi se predvolilni boj bil okrog resničnih problemov Italije. Nekaterim mnogo bolj odgovarja, da se nadaljujejo brezpredmetna prekanja o komunizmu in postkomunizmu, da se tudi imena naprednih voditeljev povežejo s podkupninskimi aferami, čeprav brez dokazov in za obtožbe, ki so smešne v primerjavi z onimi, za katere morajo sami odgovarjati. Zmešnjava obtožb, sumov, zanikanj, glasnih nerealnih obljub, kričanja, zmerjanja, prikupnih obrazov iz televizijskih ekranov bo že poskrbela, da bodo volilci prišli v tišino volilnih kabin z dovolj zmešanimi pojmi, da bodo svojo bodočnost zaplali čudežem.

Tatjana Čuk

Prepresi....

Prepresi, ki so značilni za vsak, in torej tudi naš, prehodni čas so zajeli tudi našo slovensko manjšino v Italiji. Morebitne iluzije, da smo lahko otok sredi morja, so lahko le samoprevara, urok proti spremembam, ki so in bodo tudi boleče. V naši skupnosti zasledimo različna stališča, vendar se v osnovi bijeta dve težnji: po eni strani zapažamo močno željo po novih pravilih igre, po drugi pa tendenco po ostri konservaciji starih pozicij. Po navadi so konservativne prav vodilne skupine, elite moči, ki obstajajo tudi v našem mikrokozmosu. Med obema pozicijama so skupine ljudi, ki z zaskrbljenostjo pričakujejo, kaj se je zgodilo. Ti položaji so močno zaznavni tudi v kulturi; ne gre za množice ljudi, kljub temu pa je njihov položaj vreden pozornosti. Življenje je po svoje kruto in pozornost pritegne predvsem to, kar je večje in močnejše; kdor potone v tišino sam, ga redko kdo opazi. Kot skupnost smo brez velikih travm doživljali redukcije na založniškem ali kakšnem drugem področju. Skupinica intelektualcev v stiski je morda novica za en dan, stvari se spremenijo, ko pomankanje ogroža večje ustanove, torej razmeroma številne kolektive. Tu pa smo že pri ključnem vprašanju finansiranja slovenskih kulturnih dejavnosti v Italiji.

Verjetna redukcija sredstev na šest milijard lir nas bo spravila v ne lahke dileme. Potreb je veliko, sumim pa, da postaja tradicionalna blazina vedno manjša. V tem kontekstu je zelo težko razporediti vsa sredstva, torej tudi tista, ki jih manjšina dobi mimo zakona, na racionalen način. Znotraj manjšine se še vedno bijejo različni interesi, ki preprečujejo jasn načrt za kulturo. Naj omenim vsaj nekatere: v prvi vrsti bi omenil "pravično" porazdelitev sredstev med dvema ideološkima taboroma. Zaton ideologij je problematična zadeva, saj so trda substanca ideologije močni interesi; če to prevedemo v našo situacijo, je dokaj jasno, da predpostavlja delitev interese, ki niso zgolj kulturni, skratka, ne gre samo za plemenito omogočanje pluralnosti tendenc. Stiska bi lahko privedla tudi do dodatnih konfliktov; v primeru premajhne odeje, bi se zastavil problem, kje krčiti. Povsem jasno je, da bi se takšni perspektivi vsakdo uprl, in mimo solidarnostnih izjav, v intimi upal, da se bo "zmanjšal" sosed. Takšni scenariji bi silili kulturne delavce, da se opredeljujejo mimo stroke in iščejo zaveznike na tej ali oni "politični" strani. Podoba naše kulturne stvarnosti bi bila tako še bolj žalostna, predvsem pa škodljiva za vse.

Že pretekle izkušnje z zakonom za obmejna območja, ki je dajal sredstva naši kulturi niso bile vedno pozitivne. Naj omenim vsaj nekatere "nečedne" prakse. Ko je stopil zakon v veljavo, je deželna vlada odločila, da iz svoje blagajne ne bo dajala več slovenskim organizacijam prispevkov, ampak da bo to tedanjo nemajhno vsoto vzela kar iz vsedržavnega fonda. Podobno sta, vsaj deloma, storili tržaška in goriška pokrajinska uprava. Tu so bila oškodovana predvsem manjša kulturna društva, ki so se morala spopasti s komplicirano deželno birokracijo in njenim ne vedno prijaznim odnosom. Deželna vlada je ustoličila nekakšno "paritetno" posvetovalno komisijo, kar je nesmisel. Namen komisije bi moral

biti namreč v strokovnem svetovanju. Člani bi morali biti preverjeni strokovnjaki, ki natančno poznajo slovensko kulturno panoramo in ki v tem svetu živijo. Sokrat bi rekel, da je naravno, da slovensko kulturo poznajo najbolje Slovenci. Paritetna komisija pa predpostavlja pogajanje o sredstvih, ki so bila že dodeljena manjšini. Po stari italijanski praksi so upravičenci prejeli sredstva z veliko zamudo in so si morali denar sposojati na bankah; če zaračunamo obresti, Slovenci nikoli nismo prejeli 24 milijard, ampak v resnici veliko manj. Za ustanove so bili kriteriji precej jasni, ostali kulturni subjekti pa so si morali beliti glavo s predpisi, ki ne upoštevajo vrste dejanj. Pojmovanje kulture je po italijanskih zakonih zastarelo vsaj za sto let. Poskusite z multimedialno predstavo in boste spravili funkcionarje v krizo, saj sem zvedel celo za disput, če so Prešernove proslave gledališka predstava ali predavanje. Konec koncev je tudi Hamlet lahko predavanje in ne gledališka igra... Sumim, čeprav za to nimam dokazov, da so tudi glede Slovencev prikradle v deželno palačo, (in seveda med nas) delitvene logike. Upam, da mi tega suma ne bo nihče zameril....

Srčno upam, da bodo nove uprave bolj korektno, vendar ne sodim med tiste Slovence, ki pripisujejo vse krivde tujim valptom. Mislim, da si moramo priti tudi sami na čisto, kaj in kako bo z našo kulturo. Na nedavnem posvetu DSL sem slišal dokaj jasno zahtevo, da moramo tudi Slovenci spremeniti nekatere načine obnašanja. Slišal sem, da mora biti kultura vrednota in ne blago psevdooblastniških izmenjav. Skratka, tudi sami moramo dati dober zgled in predstaviti deželni vladi jasne zahteve in načrte. To bo toliko bolj pomembno, ko bo sredstev manj, saj so jasne izbire v teh časih najboljši dokaz resnosti; ta pa je danes (upam) učinkovito sredstvo za dialog z oblastjo. Ko sem poklicno zahajal v deželno palačo, je bilo najbolj komično znamenje časov tekanje za odborniki, vleka njihovih suknjičev in skrivnostni begi v separeje, kot da gre za prešuštva. Če bo kaj res novega, upam dvoje: prvič, da ne bo treba za nekaj kulturniških lir naskakovati odbornikov in svetovalcev v dvigalu. Drugič, da ne bomo skakali v lift iz navade.

ACE MERMOLJA

Darovi in prispevki

Ob poravnavi naročnine so v sklad DELA prispevali tovariši:

Gabrovec Milko - Nabrežina 8.000 lir, Bandelj Angel - Križ 8.000 lir, Antonič Edvard - Selslan 10.000 lir, Albin Škerk - Selslan 100.000 lir.

PAVEL Slamič daruje 38.000 lir za sklad DELA.

V spomin na Tončko Vidau in Slavo Čebulec daruje Stana Orel iz Banov 20.000 lir.

Ob 1. obletnici smrti Rudija Blažič daruje žena Justa 50.000 lir za sklad DELA.

Mesto zgoniškega župana prevzela Tamara Blažina

Poverjeno Vam je bilo krmilo zgoniške občinske uprave. Kako se počutite v zahtevni vlogi prvega občana?

Čeprav sem že 13 let na občini, najprej 5 let kot svetovalec, nato 8 let kot odbornik, je ta zadolžitev neprimerno zahtevnejša. Že v prvih dneh županovanja sem to občutila; zavedam se, da sem prevzela izredno zahtevno in odgovorno vlogo. Istočasno moram priznati, da me je vsa "popularnost" nekoliko zbegala.

Vi ste prva županja na Tržaškem. Ali gre po vašem mnenju pripisati tako skromno prisotnost žensk v upravno političnem življenju pri nas preskromni angažiranosti nežnega spola v politiki, ali pa gre še vedno za neko kulturno zakoreninjenost zapostavljanja ali podcenjevanja ženske?

Sama mislim, da gre za oba razloga. Po eni strani se ženske same težko vključujejo v politično in upravno življenje, ker je verjetno to naporno in odgovorno ter zahteva veliko odpovedi; po drugi strani pa je še vedno prisotno, pa čeprav "neopazno", neko zapostavljanje ali celo podcenjevanje. Sama nisem tega nikoli občutila. Prepričana pa sem, da moramo najprej me same v večji meri zaupati v lastne moči, v lastni potencial. V nas samih moramo poiskati moč, da se uveljavimo.

Spol prav gotovo ni odločujoči faktor uspešnosti in učinkovitosti neke uprave, lahko pa vpliva na določene izbire. V čem se ženska občutljivost razlikuje od moške, ali z drugimi besedami, kaj se pod ženskim vodstvom lahko spremeni in izboljša, za kar moška narava nima dovolj občutljivosti?

Po mojem mnenju, bi morali biti vsi upravitelji, ne glede na spol, občutljivi za vse probleme. Iz moje dolgoletne izkušnje pa le izhaja, da imamo tudi ženske neke prednosti. Ob tradicionalni pozornosti za vsa tista vprašanja, ki v največji meri bremenijo žensko (otroci, šolstvo, urniki, skrb za ostarele itd.), smo tudi v razreševanju vsakdanjih problemov bolj praktične, bolj konkretne; upam si celo trditi, da smo včasih tudi bolj učinkovite. Seveda pa to ne velja vedno, povsod in za vse.

Vaš program je, kot ste poudarili, v znamenju kontinuitete. Dodali pa ste, da je odprt za pameten in tvoren doprinos ali sugestije vseh dejavnikov. Kaj pričakujete, da se iz tega sodelovanja lahko izlušči?

Naš program je odprt za vse morebitne pripombe, predloge, sugestije. Prepričana sem namreč, da nihče ne premore absolutne resnice in je treba zato biti pripravljeni na soočanje. Kar zadeva opozicijo v občinskem svetu menim, da lahko njihovo sodelovanje pripelje za prihodnje volitve do konkretnega pristopa v upravo.

Kaj je danes potrebno za skladnejši in bolj uravnotežen razvoj teritorija?

Razpolagati je treba s takšnimi urbanističnimi instrumenti, ki to omogočajo. Naša uprava je pred kratkim zaključila varianto regulacijskega načrta, ki bo v bližnji prihodnosti tudi sprejeta. Ta predstavlja pomembno osnovo za zaščito teritorija. Vendar to ni vse: odprto ostaja še vprašanje parka, vprašanje kompetenc Dežele na tem področju itd. Zaščita pa ne sme biti samo pasivna,

ampak mora zaobjeti tudi tukajšnje prebivalstvo. Omogočiti je treba našim ljudem, da se lahko razvijajo v skladu s potrebami sodobnega življenja; istočasno pa gre valorizirati nekatere naravne in krajinske značilnosti.

Kako ocenjujete današnjo kakovost življenja v zgoniški občini in kaj bi bilo treba po vašem mnenju storiti, da bi se še izboljšala?

Večkrat sem poudarila, da je kakovost življenja v zgoniški občini dobra. Po eni strani se nudi občanom osnovne socialne storitve, po drugi strani pa se nudi tudi možnost za gospodarsko, družbeno in kulturno rast. Glede na predpise finančnega zakona bo naša prvenstvena skrb prav ohraniti "status quo".

Kaj in kako lahko Vaša občina pri-

Zgoniška županja Tamara Blažina

speva k splošnemu uveljavljanju kulture sožitja na Tržaškem in kakšne načrte imate v tem pogledu?

Doslej je bilo vprašanje sožitja v naši občini zgledno rešeno, brez kakršnihkoli polemik. Pričakujem si, da bi lahko v bodoče prišlo med obema skupnostima v občini do večjega medsebojnega spoznavanja in sodelovanja. Menim vsekakor, da so zadnje upravne volitve prinesle na Tržaško nov veter.

Kaj pomeni za Vas biti župan slovenske občine v italijanski državi?

O tem nisem še veliko razmišljala, ker tudi nisem imela veliko časa. Prav gotovo pa lahko rečem, da me poleg vseh tistih obveznosti, ki jih imajo italijanski župani, čakajo še dodatne specifične naloge. Upam, da nas bo tudi italijanska država smatrala za enakovredne državljane.

Kateri projekt med številnimi, ki jih navajate v svojem programu Vam je najbolj pri srcu in zakaj?

Težko bi se v tem momentu opredelila za en projekt. Moja želja je, da bi čimprej uresničili že začete projekte, na splošno pa, da bi se vse stvari reševale hitreje. Mogoče pa bo za občino predstavljala kvaliteten skok uresničitev t.i. enoteke v "Županovi domačiji" v Zgoniku.

Kakšne so danes finančne in organizacijske zmogljivosti vaše uprave in kaj nameravate ukreniti, da bi se izboljšale?

Kar zadeva finančno stanje je treba povedati, da nam je uspelo v zadnjih dveh letih izenačiti proračun, kar je vsekakor vzpodbudno. Organizacijsko pa smo

trenutno šibki, ker imamo nekaj nezasedenih mest v organiku, kar se v majhni občini še kako pozna. Upoštevajoč omejevalne smernice finančnega zakona, bomo skušali v kratkem izpeljati nekaj natečajev ter zapolniti nekaj delovnih mest.

Kako gledate na sodelovanje s sosednjimi občinami in zlasti s tržaško, ki je končno dobila bolj odprto in napredno upravo?

Po zadnjih volitvah so se odnosi bistveno spremenili. Sodelovanje med občinami tržaške pokrajine je ne samo pomembno, ampak tudi potrebno. V tem duhu gre tudi pozitivno oceniti naše konvencije z občino Repentabor. Glede Trsta pa naj pristavim, da sem že imela prvi stik s tržaškim županom Illyjem, kar daje upati tudi za prihodnost.

Kaj pa stiki z drugimi dejavniki in tudi z občinami zunaj pokrajine? Zdi se, da so se v zadnjih časih v splošnem nekoliko zaustavili procesi, kot so bila na primer pobratenja med občinami ipd., procesi, ki so v bližnji preteklosti predstavljali pomembno valenco zblizovanja med ljudmi.

Tudi sami smo na zadnjem občinskem svetu to ugotavljali. Naši občini ni uspelo priti do pobratenja s kako drugo občino v Sloveniji ali kje drugje, medtem ko je podpisala Listino o prijateljstvu z občino Sežana. Smatram, da bo treba v bodoče ponovno vzeti v pretres možnost pobratenja.

Če se povrnemo k bolj osebni noti, kako pravzaprav usklajujete zahtevno funkcijo županovanja s poklicnim ravnateljevanjem na Zavodu za poklicno izobraževanje ter seveda družinskimi obveznostmi?

Po pravici povedano je bilo prve dni precej hudo. Za naprej upam, da se bodo stvari normalizirale, kar pa še ne pomeni, da bo vedno lahko usklajevati tako pomembne naloge. Seveda pa sedaj ni časa za malodušje ali za pritoževanje. Zavestno sem sprejela te odgovornosti in naredila bom vse, kar je v moji moči, da jih bom čimbolje tudi izpeljala. Ženske smo znane po tem, da smo vztrajne, svojeglave, trmaste... Pri vsemu temu pa mi je v veliko oporo spoznanje, da razpolagam tako na Zavodu kot tudi na občini z zelo sposobnim in delavnim kolektivom. Pomoč sodelavcev bo še kako dobrodošla. Družina sama pa bo včasih morala kaj potrpeti, kaj požrtvovati. Tudi v krogu družine imam precejšnje razumevanje in pomoč.

Kako bi želeli, da bi se Vašega županovanja spominjali prihodnji rodovi?

Verjetno je nemogoče, da bi se lahko vsi enako dobro spominjali nekega župana. Težko je namreč ugoditi vsem; interese posameznika je treba včasih žrtvovati interesom skupnosti. Želela pa bi vsekakor, da bi se me spominjali, kot poštenega, nepristranskega župana, ki ima posluh za težave posameznika in ki zna obenem z dostojanstvom zastopati interese celotne občinske skupnosti.

Pogovarjal se je DUŠKO KALC

Glas naprednim kandidatom

Margherita Hack

Na letošnjih volitvah nastopajo številni kandidati iz vrst intelektualcev, profesorjev in znanstvenikov, kot ste vi. To je težko uskladjivo s prepričanjem mnogih, da je za državno upravo potrebno obvladati številne specifične kompetence, ki iz politike ustvarjajo pravi poklic. Kakšno vlogo lahko imajo ljudje, izposojeni politiki, če se lahko tako izrazimo?

Mi lahko prispevamo specifično znanje na posameznih področjih, obenem pa nismo vpleteni v dosednji sistem oblasti in podkupovanja. Osebo lahko največ prispevam k urejanju vprašanj znanstvenega raziskovanja, šolstva in univerze. Če tu načnem danes zelo aktualno vprašanje javnega in zasebnega šolstva moram poudariti, da brezpogojno zagovarjam laično šolo. Država ne sme, in glede na svoje finančne težave tudi ne more, podpreti konfesionalno šolo. Stvari moramo namreč imenovati s svojim imenom: v Italiji ne gre za svobodno šolo proti državni šoli, temveč za katoliške šole nasproti laični. Če država sklene, da podpre katoliške šole, mora poskrbeti tudi za judovske, protestantske, muslimanske in tako dalje.

Na področju raziskovanja se Trstu odpirajo velike možnosti. V znanosti vidijo nekateri izhod iz sedanje krize, toda težko je razumljivo, kako bi znanost, ki zahteva zelo specializirano in visoko izobrazbo, lahko prispevala k reševanju vprašanja brezposelnosti.

Seveda ne gre za to, da bi se tržaški brezposelni zaposlili v raziskovalnih centrih, čeprav je na primer Center za raziskave že zaposlil kakih 600 ljudi in med njimi največ mladih iz naše dežele. Visoka tehnologija, ki je predmet študija tržaških

ustanov, je predpogoj za razvoj industrije v vsej državi. FIAT na primer načrtuje proizvodnjo električnih avtomobilov in bo predvidoma z njo zagotovila lepo število delovnih mest. Brez sodobne tehnologije je industrija obsojena, saj ne bo zdržala konkurence nerazvitih držav, kjer je delovna sila takorekoč brezplačna. Posebno Sinhrotron bo uporabljal znanosti namenil največji del raziskav. Služile bodo v prvi vrsti manjšim podjetnikom, ki si ne morejo privoščiti dragih laboratorijev in dolgotrajnih raziskav. Tudi tu pa bi bilo potrebno uvesti vrsto novosti. Na primer sodelovanje z univerzo, da bi se pri sinhrotronu in v drugih tržaških laboratorijih lahko izobraževali študenti, ki bi tako razpolagali z dragocenim znanjem. Potrebna bi bila tudi večja koordinacija dela posameznih raziskovalnih parkov, ki so posejani po vsej državi, da bi učinkoviteje izrabili skromne državne prispevke.

Vi živite že vrsto let v Trstu, toda kot priseljenka ne trpite za posledicami tukajšnje zgodovine. Kako ocenjujete težave pri sožitju Italijanov in Slovencev?

Dolgo časa se teh težav nisem zavedala. V astronomskem observatoriju, kjer delam, namreč ni nikakršne tovrstne

težave. Slovenci so cenjeni zaradi svojega dodatnega znanja, kot so cenjeni vsi, ki prispevajo nekaj skupnemu delu. Problem sem spoznala preko časopisov in prijateljev, ki mi o njem govorijo. Nikakor ne morem razumeti, da se v času združevanja Evrope, intenzivnih vezi, ki se ustvarjajo med državami vsega sveta, lahko še pomisli na revanšistične zahteve po koščku ozemlja ali žali svoje sosedo z nekim nacionalističnim občutkom večvrednosti. Zdi se mi tudi neumno, saj se ne more na eni strani zahtevati spoštovanja za Italijane v Istri, istočasno pa odrekati iste pravice manjšini v svoji državi. Ravno v prejšnjih mesecih se nisem mogla načuditi absurdnosti situacije, ko je župan Staffieri prepovedal sprejemanje uradnih aktov v neitalijanskem jeziku. Tudi prijave k raznim natečajem so uradni akt in na vse znanstvene institucije se že leta naslavlja prošnje v angleščini, ker gre večinoma za mednarodne ustanove. Naši sodelavci niso mogli vlagati prošenj v tržaški občini in so se za to morali obračati na okoliške občine. Kam lahko pripelje nerazsodno manipuliranje z vprašanjem, ki bi lahko bistveno obogatilo celotno našo skupnost!

Pogovor je zapisala
TATJANA ČUK

Glasovnica za poslansko zbornico v okrožju TRST 1

MARGHERITA HACK	
GUALBERTO NICCOLINI	
FABIO SEVERO SEVERI	
MARCO GENTILI	
ROBERTO MENIA	
MARINO ZERIALI	

Glasovnica za poslansko zbornico za Goriško

Arturo BERTOLI		Luigi Coana	
Raul LOVISONI			
Enzo BEVILACQUA			

V goriški pokrajini (z izjemo Gradeža) se za mesto poslanca potegujejo štirje kandidati. Napredni pol je določil, da bo skupni kandidat predstavnik zelenih ARTURO BERTOLI. Njegova izvolitev bi še dodatno utrdila demokratične in napredne težnje Tržaškega območja, zato je treba tega kandidata množično podpreti.

Glasovnica za senat za Tržaško (brez Nabrežine, Zgonika in Repentabra)

	Claudio MAGRIS		Sergio DRESSI
	Sergio ANTONIONE		Salvatore CUSUMANO

Claudio Magris

V tržaškem okrožju se za mesto senatorja poteguje prof. Claudio Magris, ki nastopa kot nadstrankarski kandidat. Njemu se postavljajo po robu trije nasprotniki, ki so konzervativno opredeljeni.

Proporčni sistem volitev

Glasovnica za celo deželo

	GIAN LUIGI PEGOLO		LUIGI CALIGARIS
	ILARIO PONTEL		ROBERTO ASQUINI
	FRANCO PATICCHIO		GIUSEPPE NAPOLI
	GIANFRANCO FINI		ELVIO RUFFINO
	BENIAMINO ANDREATA		EMILIO GOTTARDO

Elvio Ruffino

Bivši deželni tajnik DEMOKRATičNE STRANKE LEVICE Elvio Ruffino se bo v proporčnem sistemu potegoval za mesto v parlamentu. Iz naše dežele bodo izvoljeni v parlament trije kandidati. Treba je vsekakor voliti naprednega kandidata.

Napredni glas za Benečijo

V čedajskem okrožju (občine Fojda, Praprotno, Špeter, Podbonesec, Tipana, Dreka, Sovodnje in uprave čedajskega okrožja) se bo za mesto v Rimu potegovalo pet kandidatov. Napredni pol bo predstavljala LORENZA BELTRAMINI.

Lorenza BELTRAMINI		Sergio SILVESTRI	
Paolo MOLINARO		Franco DE MARCO	
Danilo BERTOLI			